

บทที่ 8

ปัญหาโสเภณี

โสเภณีเป็นปรากฏการณ์และเป็นอาชีพที่มีมาช้านานในสังคม จากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาหลายพันปีสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป หลายสิ่งหลายอย่างได้กลายเป็นประวัติศาสตร์ เป็นตำนาน แต่อาชีพการค้าประเวณีนี้ยังคงดำรงอยู่และก็มีปริมาณเพิ่มขึ้น ปัญหาโสเภณีในขณะนี้อาจกล่าวได้ว่ากลายเป็นปัญหาของสังคม คือเป็นการกดขี่ทางชนชั้น และเป็นการกดขี่ทางเพศที่สังคมร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้นทั้งในระดับชาติและระดับโลก

หากมองในแง่สิทธิมนุษยชน การให้มีโสเภณีนั้นเป็นรูปธรรมที่ขัดแย้งอันหนึ่งของการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นการค้ามนุษย์ เป็นการกระทำที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และไร้ซึ่งมนุษยธรรม

ในแง่ของผู้ที่เรียกร้องความเสมอภาคระหว่างเพศ ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาของผู้หญิงที่เป็นผลของวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ กล่าวคือ สตรีถูกมองว่าเป็นวัตถุทางเพศ เป็นสัญลักษณ์ของกามารมณ์ เป็นเครื่องบำบัดความต้องการของผู้ชายที่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงินตราเสมือนสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงถูกทำให้กลายเป็นสินค้า ถูกลดคุณค่าของความเป็นคน และทำให้ความเป็นคนของผู้หญิงหมดไป นอกจากนั้นแล้ว โสเภณียังเป็นผู้ที่ถูกกดขี่ทางเพศ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนั้นนอกจากจะแสดงถึงปัญหาของการไม่ยอมรับความเสมอภาคของมนุษย์ และไม่ยอมรับมนุษย์เพศหญิงในฐานะที่เท่าเทียมกันแล้ว มันยังแสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรม ความเสื่อมทรามของจริยธรรมของสังคมในระดับหนึ่งด้วย

8.1 โสเภณีในสังคมไทย

ในบริบทของสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพุทธ โสเภณีนับถือได้ว่าเป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งขัดกับคำสอนของพระพุทธองค์ หากจะมองทางด้านกฎหมาย การค้าหญิง การค้าประเวณี

การแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณีของหญิงนั้นถือเป็นอาชญากรรมที่มีความผิด ทั้งสิ้น¹

สำหรับสังคมไทย ปัญหาโสเภณีนั้นไม่ได้เป็นปัญหาของผู้หญิงเท่านั้น แต่มันยังเป็นปัญหาสังคมที่เป็นรูปธรรมปรากฏชัดเจนในระดับประเทศด้วย เพราะประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นแหล่งโสเภณีที่ใหญ่ เป็นประเทศที่มีการค้าประเวณีมากประเทศหนึ่งในโลก² และมีภาพลักษณ์ที่ติดลบในสายของชาวต่างประเทศ

โสเภณี³ เป็นจำนวนมากมายถึง 2 ล้านคนในสังคมไทยนั้นเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการดำรงอยู่ของการค้ามนุษย์และการเอาเปรียบทางเพศของบ้านเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโสเภณีเด็ก และโสเภณีข้ามชาติที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณีนั้นเป็นปัญหาความรุนแรงโหดร้ายทางเพศและความเสื่อมโทรมอย่างยิ่งของสังคมที่ใดทำให้ประเทศชาติเสื่อมเสียชื่อเสียงจนพจนานุกรมลองแมนที่เป็นชาวเมือเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2536 นั้น ถึงกับให้คำนิยามความหมายของกรุงเทพฯ เป็นสถานที่ที่มีโสเภณีเป็นจำนวนมาก และหนังสือนำเที่ยวบางเล่มถึงกับบรรยายกรุงเทพฯ เป็นเสมือนช่องของโลก⁴

จากการสำรวจ ได้มีการประมาณกันว่า โสเภณีไทยร้อยละ 25 ติดเชื้อ HIV และมีผู้ขายนักเที่ยวติดเชื้อแล้วกว่า 1 แสน 2 หมื่นคน⁵ ในปัจจุบันคาดว่ามีผู้ติดเชื้อเอดส์ใน

¹ มาลี พุทธิพงษ์สวัสดิ์ "NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ" ใน จรรยา เศรษฐบุตร และ สุภาณี เวชพงศา (บรรณาธิการ) **NICS เขตปลอดโสเภณี?** (เอกสารทางวิชาการหมายเลข 184, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537), หน้า 106.

² จากสถิติเมื่อต้นปี 2545 ประเทศไทยมีโสเภณีมากเป็นอันดับที่ 3 ของโลก รองจากอินเดียและอเมริกา

³ โสเภณีในบ้านเราอาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นโสเภณีที่ถูกล่อลวง ถูกบังคับ ถูกขาย หรือถูกข่มขืนให้เป็นโสเภณี กลุ่มที่สอง เป็นโสเภณีที่ถูกบังคับทางเศรษฐกิจ คืออยู่ในภาวะจำยอมต้องทำเพราะยากจน กลุ่มที่สาม เป็นโสเภณีที่สมัครใจ เลือกทำอาชีพนี้เพราะเห็นว่าเป็นงานสบาย รายได้ดี.

⁴ Lee Daniels, **Bangkok By Night**, (Hong Kong: CFW Guidebooks, 1987) p.44.

⁵ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, **ร่วมแรงแบ่งปันรัก:สุขภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์.** (เอกสารทางวิชาการหมายเลข 178, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537), หน้า 106.

บ้านเราถึง 500,000-600,000 คน และจำนวนผู้ติดเชื้อเอ็ดส์จะยังคงเพิ่มขึ้น หากพฤติกรรมของชายไทยในการเที่ยวบริการทางเพศยังไม่เปลี่ยนแปลง⁶ กล่าวคือ ในปี 2544 ประเทศไทยจะมีผู้ติดเชื้อเอ็ดส์ประมาณ 2.1 ล้าน – 6.7 ล้านคน และในปี 2543 ประเทศไทยจะมีเด็กอายุ 5-12 ปีเป็นเด็กกำพร้าแม่ซึ่งตายด้วยโรคเอ็ดส์ประมาณ 116,000 คน และจะมีทารกแรกเกิด - 5 ปีที่เกิดมาพร้อมกับได้รับเชื้อเอ็ดส์จากแม่อีกประมาณ 350,000 คน⁷

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในกระแสสังคมที่โรคเอ็ดส์กำลังแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วพร้อมกับจำนวนโสเภณีที่เพิ่มขึ้น และความรุนแรงของการแพร่ระบาดนี้คนส่วนใหญ่เริ่มได้รับผลคือในปัจจุบันคนที่เป็นภริยาและลูกของชายนักเที่ยวเริ่มติดเชื้อเอ็ดส์ ปัญหาโสเภณีจะได้รับความสนใจและเห็นว่ามีควมสำคัญมากขึ้นจากคนส่วนใหญ่ รวมทั้งผู้บริหารประเทศ โดยโสเภณีถูกมองว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา เป็นแหล่งสะสมเชื้อและแพร่กระจายเชื้อที่สำคัญ โสเภณีกำลังทำให้สังคมเสื่อม และกำลังหิบบยับยั้งความตายให้กับคนในสังคม

แม้ว่าโสเภณีจะเป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอ็ดส์อยู่ก็จริง แต่ปัญหาโสเภณีนี้เป็นปัญหาสำคัญอยู่ในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะมีการแพร่ระบาดหรือการตื่นตัวกับโรคเอ็ดส์หรือไม่ก็ตาม และในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการติดเชื้อ HIV และความรับผิดชอบในเรื่องเอ็ดส์นั้นไม่ได้เป็นปัญหาของโสเภณีเท่านั้น หากแต่เป็นปัญหาที่กระทบถึงคนทั้งชาติ ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันรับผิดชอบแก้ปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นชายนักเที่ยวหรือสังคมเอง

โดยทั่วไป เมื่อเรามองปัญหาโสเภณีนั้น เราก็จะมองกันว่าโสเภณีเป็นตัวปัญหาของสังคม เป็นผู้สร้างปัญหาให้ส่วนรวม แต่ถ้าได้วิเคราะห์ปัญหานี้ให้ถ่องแท้แล้วจะเห็นว่าผู้หญิงเหล่านี้เป็นเหยื่อของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมที่เลวร้าย และค่านิยมที่ไม่ถูกต้องแท้ที่จริงแล้ว หญิงโสเภณีนั้นถูกเอารัดเอาเปรียบทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และยั้งต้องตกเป็นเหยื่อของโรคร้าย โสเภณีเป็นผู้ถูกกระทำทำให้ความเป็นคนหมดไป ผู้หญิงเหล่านี้ถูกตัดสินว่า “ชั่ว” เพราะ “ละเมิดกติกาคความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีทั้งกฎหมายและกฎศีลธรรม โสเภณีจึงเป็นคนที่ยกโดยทั่วไปไปมองว่าควรได้รับการลงโทษทางกฎหมายในฐานะเป็นผู้หญิง

⁶ เฟิงอ้าง, หน้า 17.

⁷ เฟิงอ้าง, หน้า 105.

คำประเวณี ในทางศีลธรรมผู้หญิงเหล่านี้ก็ทำผิดบรรทัดฐานทางเพศ เป็นผู้หญิงสำส่อน จึงต้องถูกลงโทษโดยการประณามและถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม⁸

ดังนั้น ถ้าจะพิจารณากันอย่างเป็นธรรมในส่วนของ การได้รับผลจากปัญหาโสเภณี แล้ว จะเห็นได้ว่าในขณะที่คนส่วนใหญ่ได้รับผลจากปัญหานี้ทางอ้อม ที่เห็นได้ง่ายก็คือ การเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกต่างชาติดูถูกเอาไปประณามในทางที่เสียหาย และการติดเชื่อ เอดส์ซึ่งจะกระทบไปถึงคนเป็นวงกว้างมากขึ้นในอนาคต นอกจากนั้น การค้าประเวณีนั้น ยังมีผลเสียต่อส่วนรวมในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การค้าประเวณีทำให้รัฐต้องเสียทรัพยากร บุคคลที่อยู่ในวัยแรงงานในอันที่จะเป็นพลังก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ นอกเหนือไปจากการสูญเสียรายได้ด้านภาษีอากรจากสถานค้าประเวณี นอกจากนี้การแพร่ กระจายของโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ นั้นก็ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้ง กำลังทรัพย์ กำลังบุคคลในการบำบัดรักษา ในทางสังคม การค้าประเวณีนั้นก่อให้เกิดการ ลักพา ล่องลอย ซื่อขายหญิงสาวและเด็ก เพื่อมาหักล้างบังคับให้ทำการค้าประเวณีมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นภัยของสังคม เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และทำลายศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์ ยิ่งกว่านั้น สถานบริการธุรกิจทางเพศมักจะเป็นแหล่งมั่วสุมของผู้เสพยาเสพติด เป็นแหล่งอิทธิพลของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาอาชญากรรมที่เป็นภัยต่อส วัสดิภาพของสังคมส่วนรวม ตลอดจนเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จาก การค้าผู้หญิงของแม่เล้า แมงดา และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม⁹ ในขณะที่โสเภณีคือผู้ที่ได้ รับผลโดยตรง กล่าวคือ ชีวิตและร่างกายของพวกเธอต้องกลายเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง ใน ทางสังคม ผู้หญิงเหล่านี้ก็ถูกสังคมลงโทษ ประณามว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ถูกเอาเปรียบกดขี่ ทางเพศจากผู้ชาย ถูกเอาเปรียบทางรายได้จากผู้ประกอบการธุรกิจทางเพศเนื่องจากไม่ได้ รับส่วนแบ่งที่เป็นธรรม และที่สำคัญก็คือ หญิงโสเภณีถูกเอาเปรียบทางกฎหมาย เนื่อง จากกฎหมายถือว่าโสเภณีเป็นผู้ทำผิดกฎหมาย โดยที่โสเภณีเองนั้นก็เป็นผู้เสียหายเองด้วย โดย

⁸ เฟิ่งอ้าง, หน้า 97.

⁹ คณะนักศึกษาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยาประยุกต์ รุ่นที่ 1 ประจำปีการ ศึกษา 2533 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, "ประมวลสถานการณ์ ความรู้ และ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย" ใน จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ่างแล้ว, หน้า 168.

“กฎหมายนั้นเพิ่งเล็งเอาผิดกับหญิงเหล่านี้ตลอดมาเช่นกัน เพราะกฎหมายบ้านเราห้ามค้าประเวณีโดยเปิดเผย ในขณะที่กฎหมายเปิดช่องให้กับการเปิดสถานบริการบันเทิง เรียงรมย์ต่างๆ โสเภณี ... จึงต้องแอบซ่อนค้าประเวณี ... และก็เป็นสาเหตุที่ทำให้โสเภณี จำเป็นต้องพึ่งพิงและอยู่ใต้อิทธิพลของแมงดา แม่เล้า เจ้าของสถานบริการ เพราะตนเองทำผิดกฎหมาย”¹⁰

เนื่องจากตามหลักกฎหมายไทยแล้ว การค้าประเวณีหรือการขายบริการทางเพศ อย่างเปิดเผยนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย กฎหมายถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร ในขณะที่กฎหมายอนุญาตให้ธุรกิจสถานบริการที่มีผู้หญิงขายบริการทางเพศนั้นดำเนินกิจการได้อย่างถูกต้อง โสเภณีจึงต้องลักลอบแอบแฝงอยู่กับสถานบริการเหล่านี้ “กฎหมายในปัจจุบัน จึงเท่ากับเอื้ออำนวยประโยชน์โดยตรงแก่ธุรกิจสถานบริการต่างๆ ที่หาผลประโยชน์จากการขายประเวณีแอบแฝงของผู้หญิงขายบริการ ซึ่งก็คือ โสเภณีในรูปแบบต่างๆ นั่นเอง”¹¹

เป็นที่น่าสังเกตว่า กฎหมายนั้นเอาผิดกับหญิงบริการ แต่ไม่เคยเอาผิดกับนักเที่ยว และเจ้าของสถานเรียงรมย์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศ ในเรื่องนี้ สุชีลา ตันชัยนันท์ (2533) กล่าวว่า เป็น “การเลือกปฏิบัติต่อ” ในทางกฎหมาย คือเจ้าหน้าที่มุ่งแต่จะลงโทษโสเภณี การจับกุมคุมขังจะเน้นไปที่หญิงบริการมากกว่าตัวเจ้าของสถานบริการ ผู้เป็นธุระจัดทำให้มีการค้าประเวณี เอเยนต์ แมงดา นักเลงหรืออันธพาลที่คุมสถานบริการ นั้นๆ¹² และมาตรการการจับกุมโสเภณีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็เป็นนโยบายที่เน้นหนักการลงโทษหญิงโสเภณีมากกว่ากลไกสำคัญๆ ที่ทำให้การค้านี้ดำรงอยู่ได้¹³ และทำกำไรให้กับผู้ที่ เป็นเจ้าของธุรกิจอย่างมหาศาล¹⁴

หากหันมาพิจารณาในทางสังคม โสเภณีถูกรังเกียจเหยียดหยามประณามจากสังคม เนื่องจากถูกมองว่าเป็นหญิงแพศยา ส่ำสอน สกปรก เป็นผู้ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง และภาพลักษณ์ของประเทศ ทั้งๆ ที่โสเภณีนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดมาคู่โลกหรือเป็นสิ่งที่ธรรมชาติ

¹⁰ เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน.

¹¹ เพิ่งอ้าง, หน้า 141.

¹² สุชีลา ตันชัยนันท์, “ปัญหาผู้หญิง : ปัญหาของผู้หญิงหรือปัญหาของใคร, อ้างแล้ว, หน้า 47.

¹³ ทศนะของ มาลี พฤษภวงศาวัลี อ้างถึงใน เพิ่งอ้าง.

¹⁴ มาลี พฤษภวงศาวัลี, NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ, อ้างแล้ว, หน้า 98.

ชาติสร้าง หากแต่เป็นวัฒนธรรมหรือการกำหนดขึ้นของสังคม ตลอดเวลาเรามักจะมองว่าโสเภณีเป็นผู้กระทำผิด โดยลืมมองไปว่าผู้ชายผู้ซื้อบริการเป็นต้นเหตุของปัญหา เป็นตัวอย่างที่ไม่พึงประสงค์ในเรื่องความสำส่อนทางเพศ เป็นผู้ไร้ศีลธรรม ใช้เงินซื้อมนุษย์ที่ด้อยกว่ามาปาเธอเพศให้ตน¹⁵ และเป็นผู้สร้างปัญหาสุขภาพทางเพศ เช่น กามโรค เอ็ดส์ และโสเภณีเองก็เป็นผู้ที่ถูกสังคมและผู้อื่นกระทำด้วยเช่นกัน

8.2 สถิติ

แม้ว่าในขณะนี้เรายังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนว่า เมืองไทยเรามีโสเภณีเท่าใด แต่ก็เป็นที่ทราบกันว่ามีอยู่เป็นจำนวนมาก และจากจำนวนที่คาดเดากัน ก็ว่ามีอยู่เป็นล้าน จากการคาดประมาณของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก เมืองไทยมีโสเภณีทั่วประเทศ 2,820,000 คน เป็นโสเภณีชายประมาณ 200,000 คน และโสเภณีเด็กอายุไม่เกิน 16 ปี ประมาณ 800,000 คน¹⁶ โดยในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงไทย มีบางส่วนเป็นผู้หญิงและเด็กจากต่างชาติ เช่น จีน ไทยใหญ่ เขมร ลาว พม่า รวมไปถึงชาวเขา

สาเหตุที่การคาดประมาณจำนวนโสเภณีของไทยเป็นสิ่งที่ทำได้ยากนั้น ส่วนหนึ่งก็เนื่องจากโสเภณีเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย และเป็นอาชีพที่ถูกรังเกียจเหยียดหยามจริงๆ แล้วจึงไม่มีใครต้องการประกาศตนว่าเป็นโสเภณี นอกจากนี้แล้ว การขายบริการทางเพศนั้นก็มิชุกซอนแอบแฝงอยู่ในหลายรูปแบบ และมีการย้ายสถานที่กันอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม การรู้จำนวนที่แน่นอนของโสเภณีก็เชื่อว่าจะทำให้ปัญหาโสเภณีหมดไป การติดอยู่กับเรื่องจำนวน และการมุ่งพิจารณาเฉพาะที่ตัวโสเภณีก็ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหา เพราะจริงๆ แล้ว โสเภณีนั้นไม่ได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ซึ่งได้แก่ เจ้าของสถานบริการแหล่งเรียมย์และนักเที่ยว

¹⁵ นิรมล พงพมาขร, คือผู้หญิง...คือมนุษย์, อังแล้ว, หน้า 60.

¹⁶ คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาโสเภณี 2532 : 2 อังใน คณะนักศึกษาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, "ประมวลสถานการณ์ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย" ใน NICS เขตปลอดโสเภณี?, อังแล้ว, หน้า 165.

8.3 โสเภณีเด็กและโสเภณีข้ามชาติ

โสเภณีเด็กเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นวิกฤตของสังคมไทย ด้วยเหตุที่มันเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงปัญหาความรุนแรงทางเพศ และสำหรับเด็กที่ถูกล่อลวงหรือบังคับขู่เชิญให้เข้าสู่อาชีพดังกล่าวแล้ว มันเป็นความทุกข์ยาก เป็นปัญหาของการละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล เป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กได้คาดประมาณตัวเลขโสเภณีเด็กจากจำนวนโสเภณีผู้ใหญ่ว่า โสเภณีเด็กมีร้อยละ 40 ของโสเภณีผู้ใหญ่¹⁷ และในปัจจุบันประเทศไทยถูกระบุว่ามีโสเภณีเด็กจำนวนสูงสุดอาจถึง 8 แสนคน¹⁸ ตัวเลขดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยเราได้เข้าสู่ขั้นวิกฤตทางจริยธรรมและคุณธรรมแล้ว

เด็ก¹⁹ นั้นเป็นทรัพยากรและอนาคตของชาติที่ควรได้รับการปกป้องดูแล การมีโสเภณีเด็กนั้นเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ของผู้ที่อ่อนแอและไม่สามารถช่วยตนเองได้ นับเป็นการเอาเปรียบทางเพศที่ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เป็นการละเมิดศีลธรรมของสังคมอย่างร้ายแรง ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังถูกทั่วโลกประณามถึงความตกต่ำของระดับจิตใจของคนในชาติ

นอกจากนั้นแล้ว "ในขณะนี้ประเทศไทยยังถูกมองว่าเป็นสังคมที่มีการเสนอซื้อและเสนอขายบริการทางเพศกันอย่างเปิดเผย และมีสินค้าเนื้อสด หรือ "ทาสสมัยใหม่" นี้ มากจนเหลือเฟือแผ่ที่จะจัดทำเป็นสินค้าส่งออกแก่นานาประเทศด้วย"²⁰ การค้าผู้หญิงข้ามชาติในประเทศไทยเริ่มมีขึ้นภายหลังการเปิดประเทศติดต่อกับโลกตะวันตก และเพิ่มมากขึ้นภายหลังสงครามเวียดนามยุติลงในปี พ.ศ. 2525 จากหลักฐานรายงานต่างๆ นั้น ได้มีการคาดประมาณว่า ในปัจจุบันมีผู้หญิงไทยออกไปขายบริการทางเพศในประเทศต่างๆ

¹⁷ อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร (บรรณาธิการ), โสเภณีเด็กในสังคมไทย. (เอกสารทางวิชาการหมายเลข 177, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537), หน้า 109-110.

¹⁸ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก:สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 54.

¹⁹ เด็ก คือ ผู้ที่อายุแรกเกิดจนถึง 18 ปี.

²⁰ อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร, โสเภณีเด็กในสังคมไทย, อ่างแล้ว, หน้า VIII.

ทั่วโลก ทั้งในเอเชีย ยุโรป อเมริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียเนีย กว่า 2 แสนคน²¹ โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงไทยเข้าสู่ตลาดการค้าประเวณีข้ามชาตินั้น ศิริพร สะโครบาเน็ค ได้สรุปไว้ในงานวิจัยเรื่อง จากห้องนาสู่ตลาดกามารมณ ในปี 2529 ว่า เกิดจากปัญหาความรู้ไม่เท่ากัน ถูกหลอกลวงไป ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาชีวิตในครอบครัว ความต้องการอยากเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตต่างแดน และความคาดหวังว่าจะได้มีโอกาสแต่งงานกับชาวต่างชาติ²²

8.4 สาเหตุ

ปัญหาโสเภณีนั้นเป็นผลมาจากระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีปัญหา จากการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงบางกลุ่มเข้าสู่อาชีพโสเภณี เราจะพบว่าทั้งสาเหตุทางเศรษฐกิจและสาเหตุทางสังคมต่างก็มีส่วนในการผลักดันให้เป็นไปเช่นนั้น

8.4.1 สาเหตุทางเศรษฐกิจ

จากงานวิจัยหลายชิ้น²³ เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย เราจะพบว่านักวิจัยเหล่านั้นได้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีอาชีพนี้ก็คือ ปัญหาเศรษฐกิจเป็นอันดับหนึ่ง และส่วนใหญ่ก็มาทำอาชีพนี้โดยสมัครใจ แต่ก็มีบางส่วนคือประมาธร้อยละ

²¹ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก:สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 88.

²² จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ่างแล้ว, หน้า 197.

²³ กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน ศึกษาปัญหาของหญิงค้าประเวณีที่จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ.2516 พบว่า โสเภณีส่วนใหญ่มีมาตรฐานการครองชีพต่ำ รายได้ไม่พอใช้จึงสมัครใจมาเป็นโสเภณีเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ.

สมคิด พลศรี ในการวิจัย เรื่องการใช้แรงงานสตรีในสถานบริการกับการพัฒนากำลังคนในปี พ.ศ. 2518 พบว่า สตรีที่ทำงานในสถานบริการส่วนใหญ่นั้นมากครอบครัวเกษตรกร ได้รับการศึกษาน้อย มีรายได้ต่ำ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้มาทำงานในสถานบริการ

36 ที่ถูกบังคับให้หกลองมา²⁴ โดยผู้หญิงเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกร²⁵ และได้รับการศึกษาน้อย²⁶

ประเทศไทยนั้นมีประชากรที่ทำอาชีพเกษตรกรอยู่ประมาณ 60% แต่เกษตรกรเหล่านี้มีรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย เช่น ในปี 2535 เกษตรกรมีรายได้ต่อครัวเรือนปีละ 15,252 บาท ในขณะที่รายจ่ายสูงถึง 21,649 บาท²⁷ ภาวะความจำเป็นทางเศรษฐกิจนี้ก็เป็นสาเหตุใหญ่ที่ผลักดันให้ผู้หญิงบางคนอยู่ในภาวะจำยอมที่จะมาขายตัว เพราะคิดว่าไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ (2525) ที่พบว่าสาเหตุที่ทำให้หญิงค้าประเวณีทั้งประเภทสมัครใจและไม่สมัครใจนั้น ถ้าเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจ ในกลุ่มโสเภณีประเภทสมัครใจมีจำนวนร้อยละ 73.4 และในกลุ่มโสเภณีไม่สมัครใจมีจำนวนร้อยละ 45.3²⁸

นอกจากนี้แล้ว ยังมีรายงานจากการวิจัยว่า โสเภณีร้อยละ 82 ส่งเงินไปให้ครอบครัวที่อยู่ต่างจังหวัด โดยเงินส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้หนี้สิน และรองลงมาก็เป็นการนำไปซื้อที่ดินปลูกบ้าน ซ่อมบ้าน ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก และใช้จ่ายภายในบ้าน²⁹

ดังนั้น ในส่วนของสาเหตุของการที่ผู้หญิงต้องมาเป็นโสเภณีนี้ เราจำเป็นจะต้องยอมรับว่า ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ความยากจนภายในครอบครัวในชนบทนั้นคือรากเหง้า

²⁴ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก: สภาวะและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 37-49.

²⁵ เฟิงอ่าง, หน้า 32.

²⁶ คณะนักศึกษาสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, "ประมวลสถานการณ์ ความรู้ และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย," อ่างแล้ว, หน้า 191.

²⁷ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาวะและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 33.

²⁸ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ โครงการเผยแพร่งานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย," 2525.

²⁹ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาวะและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 79-80.

ของปัญหา และเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ผู้หญิงเหล่านั้นต้องมาเป็นโสเภณีเพื่อช่วยครอบครัวให้หลุดพ้นจากความยากจน และยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น

8.4.2 สาเหตุทางสังคม

แม้ว่าปัญหาโสเภณีจะมีสาเหตุหลักที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจ แต่สังคมและค่านิยมหลายอย่างก็เป็นที่มาของการกดขี่ผู้หญิง และมีส่วนในการผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่บริการทางเพศด้วยเช่นกัน

8.4.2.1 การขาดการศึกษา

จากการทำวิจัย สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ³⁰ (2525) พบว่า 74% ของโสเภณีนั้นมีความรู้เพียงประถมศึกษาปีที่ 4 การมีการศึกษาน้อยนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กสาวในชนบทถูกหลอกหรือล่อลวงมาเป็นโสเภณีได้ง่าย นอกจากนั้นแล้ว เมื่อถึงคราวมีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้เพื่อช่วยครอบครัว การเข้าสู่ตลาดแรงงานในลักษณะของแรงงานไร้ฝีมือนั้นก็ทำให้มีปัญหาการว่างงาน และได้ค่าแรงต่ำ การเข้าสู่อาชีพหญิงขายบริการทางเพศจึงดูจะเป็นงานเดียวที่พอทำได้ ให้รายได้สูง และเป็นทางออกทางเดียวที่จะทำให้พวกเขาและครอบครัวหลุดพ้นจากความยากจนได้บ้าง อาจกล่าวได้ว่า การต่อการศึกษา ไร้โอกาสและความมีบั้นทางสังคมนั้นบังคับให้ผู้หญิงเหล่านี้ต้องเข้าสู่การค้าประเวณีโดยไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า

8.4.2.2 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

ความเชื่อที่ว่าลูกจะต้องมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งเช่นกันที่ส่งเสริมให้ผู้หญิงชนบทบางส่วนต้องมาเป็นโสเภณี คนไทยส่วนใหญ่นั้นเชื่อกันว่าลูกชายนั้นสามารถตอบแทนบุญคุณและแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่พี่น้องได้ด้วยการบวช แต่สำหรับลูกสาวแล้ว การรับผิดชอบเลี้ยงดูพ่อแม่พี่น้องไม่ให้อดอยากนั้นถือเป็นภาระหน้าที่ เป็นธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมความกตัญญูที่ได้รับการปลูกฝังมา

³⁰ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ, "ปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับประเทศไทย," อ้างแล้ว.

ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว ลูกสาวก็ถูกผลักดันให้ค้าจนครอบครัวโดยออกไปประกอบอาชีพค้าประเวณีทั้งที่โดยไปเองหรือพ่อแม่ขายไป โดยในบางพื้นที่นั้นมีการค่านิยมว่าการค้าประเวณีไม่เป็นเรื่องเสียหาย และลูกก็ทำไปด้วยความเชื่อและค่านิยมในการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร³¹ (2537) ได้วิจารณ์ปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า เป็นภาพสะท้อน “ความผิดปกติ” ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย และหากเป็นการกระทำของเด็กสาวด้วยความสมัครใจและเต็มใจโดยไม่มีผู้ใดบังคับด้วยแล้ว ก็ยังเป็นการชี้ให้เห็น “ความผิดปกติ” ของสังคมเรามากเพียงนั้น

8.4.2.3 ค่านิยมทางสังคม

ค่านิยมทางสังคมของไทยเราหลายอย่างมีผลเป็นการกดขี่ผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ และก็มีส่วนในการผลักดันให้ผู้หญิงเป็นโสเภณี เช่น

8.4.2.3.1 ค่านิยมพรหมจรรย์

การให้ความสำคัญกับพรหมจรรย์ ใช้พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่วัดคุณค่าของผู้หญิงว่าใครเป็นผู้หญิงดี ใครเป็นผู้หญิงไม่ดีของสังคมนั้นทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งที่สูญเสียความบริสุทธิ์ไป ไม่ว่าจะโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถูกข่มขืนหรือด้วยสาเหตุอื่นใดก็ตาม เห็นว่าตนไร้ค่า ไม่เป็นผู้หญิงดีในสายตาของสังคมนั้น ก็ทำให้เกิดการตอบกลับในเชิงปฏิเสธ³² ดังจะพบได้ว่ามีโสเภณีบางคน que เข้าสู่ออาชีพนี้ เพราะคิดว่าตนไม่สามารถจะใช้ชีวิตเป็นผู้หญิงที่ดีได้อีกแล้ว

8.4.2.3.2 ทักษะที่ว่าผู้หญิงเป็นดอกไม้ ผู้ชายเป็นแมลง

ทักษะที่ว่า ผู้หญิงมีไว้ให้ผู้ชายเซยชม นี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมทางสังคมที่กดขี่ให้ผู้หญิงเป็นวัตถุ เป็นสิ่งใช้ตอบสนองความต้องการความพึงพอใจทางเพศของผู้ชาย ค่านิยมดังกล่าวนี้ ในแง่หนึ่งมองได้ว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชายเอาเปรียบผู้

³¹ อรทัย อาจอ่ำ และจรรยา เศรษฐบุตร, โสเภณีเด็กในสังคมไทย, อ่างแล้ว, หน้า V.

³² สถาบันวิจัยประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก : สภาพข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ่างแล้ว, หน้า 45.

หญิงทางเพศ ในขณะที่เด็วกับที่ทำให้ผู้หญิงเป็นเหมือนสินค้าที่ต้องทำตัวให้เป็นที่ยอมรับ
สำหรับเพศตรงข้าม ทำให้ผู้หญิงติดอยู่กับค่านิยมของการให้ความสำคัญกับความงามทาง
ร่างกายมากกว่าอื่นใด โดยเห็นว่าความสวยงามจะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ เงินทอง ดัง
ปรากฏคำกล่าวที่รู้จักกันดีว่า “นารีมีรูปเป็นทรัพย์”

8.4.2.4 ค่านิยมทางเพศ

ปัญหาโสเภณีน้นอกจากกล่าวได้ว่าเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางเพศ
ของสังคมไทย เพราะความเชื่อและค่านิยมทางเพศหลายอย่างมีส่วนในการทำให้เกิดมีโสเภณี
และมีเพิ่มมากขึ้น เช่น ความเชื่อผิดๆ ที่ว่า ชายมีความต้องการและความจำเป็นในเรื่อง
เพศมากกว่าหญิง การเที่ยวผู้หญิงเป็นเรื่องปกติ เป็นธรรมชาติของผู้ชาย ซึ่งไม่ได้อยู่บน
พื้นฐานของความเป็นจริงทางด้านสรีรศาสตร์ แต่เป็นการครอบงำทางวัฒนธรรมและความ
คิดดั้งเดิมซึ่งได้ทำให้เกิดค่านิยมของสังคมที่ยอมรับความสำส่อนทางเพศของผู้ชายโดย
เห็นว่าไม่ผิด และทำให้ภริยาไทยยอมรับการที่สามีไปเที่ยวผู้หญิงว่าเป็นเรื่องธรรมดา

ค่านิยมทางเพศที่ว่า การเที่ยวผู้หญิงเป็นการประกาศศักดิ์
ศรีของความเป็นชาย ลูกผู้ชายจริงๆ จะต้องมากด้วยประสบการณ์ทางเพศ หรืออย่างน้อย
ก็ต้องมีประสบการณ์ทางเพศมาบ้างก่อนแต่งงาน ทำให้เกิดประเพณีการไป “ขึ้นครุ” กับ
หญิงโสเภณี และโสเภณีกลายเป็นสิ่งที่ต้องมีไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นชายชาติตรีของผู้ชาย

ในแง่หนึ่ง การมีโสเภณีน้นเป็นการทำให้มาตรฐานสองชั้นใน
ทางเพศ (double standard) ดำรงอยู่ และในทางกลับกัน มาตรฐานซ้อนทางสังคมที่ทำให้
ให้ผู้ชายสำส่อนทางเพศได้โดยไม่ถือว่าเป็นผิดนั้นก็เป็นการทำให้โสเภณีดำรงอยู่ เพิ่มจำนวน
มากขึ้น และกลายเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็นของสังคม จนกลายมาเป็นวัฒนธรรมการเที่ยว
ผู้หญิงของสังคมไทย ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลเสียอื่นๆ อีกมากมายตามมา จนกระทั่งกลายเป็น
ปัญหาวิกฤตของประเทศไปในที่สุด

ค่านิยมทางเพศในการเปิดบริษัท ความเชื่อของนักเที่ยวที่
ว่าการได้ร่วมเพศกับเด็กสาวบริษัทจะช่วยเพิ่มพลังทางเพศ อายุยืนยาว ทำให้ร่ำรวย
โชคดีและช่วยในการรักษาโรคบางโรค โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากมีเพศสัมพันธ์ ประกอบกับ
การแพร่กระจายของโรคเอดส์ที่มากขึ้นนี้ทำให้โสเภณีเด็กยิ่งเป็นที่ต้องการในธุรกิจ
เพศพาณิชย์ ด้วยเชื่อกันว่า เด็กจะสะอาดปราศจากเชื้อเอดส์

8.4.2.5 ค่านิยมทางวัตถุ

อิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยม ลัทธิวัตถุนิยม ความต้องการทางด้านวัตถุที่เพิ่มมากขึ้น การให้ความสำคัญแก่เงิน ทรัพย์สิน ความสะดวกสบาย ความฟุ้งเฟ้อ ก็เป็นสิ่งล่อใจหรือปัจจัยดึงดูดอันหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงบางกลุ่มเข้าสู่อาชีพการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ เพราะเป็นงานที่หาง่าย งานเบา และทำรายได้ดี โดยประมาณกันว่า รายได้จากการค้าประเวณีนี้มากเป็น 25 เท่า เมื่อเทียบกับรายได้จากอาชีพอื่น³³ นอกจากนั้นแล้ว การที่ผู้ปกครองพ่อแม่บางส่วนยึดเอาผู้ที่ร่ำรวยจากการไปขายบริการทางเพศเป็นตัวอย่างนั้นได้ทำให้มีการยอมขายลูกหลานของตนไปเป็นโสเภณีไม่น้อย

8.4.2.6 นโยบายที่ผิดพลาดของรัฐ

8.4.2.6.1 การเร่งรัดพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา เราได้มีการเร่งรัดพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อให้ประเทศมีเงิน มีรายได้ มีความสะดวกสบายทางวัตถุแต่ประการเดียว โดยไม่ได้มองมิติอื่นๆ ของชีวิตและสังคม ผลที่ได้จากนโยบายดังกล่าวก็คือ ความเจริญรุดหน้าทางวัตถุและเงินที่มากขึ้นสำหรับคนบางกลุ่มของประเทศ ความล้มเหลวในการพัฒนาการเกษตร การไม่สามารถกระจายรายได้เพื่อลดช่องว่างระหว่างคนรวยคนจนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทมีมากยิ่งขึ้น ชาวชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย น้ำมันสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรนั้นให้ราคาต่ำและเป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม ภายใต้นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1-4 นั้น สังคมเกษตรกรรมล่มสลาย ชาวนาสูญเสียที่ทำกิน หนี้สินของเกษตรกร

³³ Pasuk Phongpaichit. *From Peasant Girls to Bangkok Masseuses*. (Geneva: International Organization, 1982) อ้างใน Nicholas Ford "อุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ในประเทศไทย: การวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม" อมรา สุนทรธาดา (แปล) ใน NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ้างแล้ว, หน้า 125.

เพิ่มสูงขึ้น จากราว 9,000 ล้านบาทในปี 2505 เป็น 22,000 ล้านบาทในปี 2521 ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มราว 144.44%³⁴

แรงกดดันทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพฯ เจนนี่ กอดเลย์ ได้ชี้ว่าในช่วงระยะหลัง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรมและการซื้อขายที่ดินได้ก่อให้เกิดผลในทางลบต่อพื้นที่ยากจนของประเทศ รวมทั้งทำให้มีการอพยพเข้าสู่เมือง แรงงานหญิงจากชนบทเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเฉพาะในด้านการผลิตโดยผ่านบริษัทนานาชาติ และก็มีจำนวนมากที่หันมาซื้ออาชีพโสเภณี³⁵ และจากการศึกษาในเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานของชาวชนบท ผาสุก พงษ์ไพจิตร³⁶ พบว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานในเขตภาคเหนือและภาคอีสานไปยังกรุงเทพฯ นั้นจะเป็นหญิงมากกว่าชาย กล่าวคือ ในทุก 100 คนจะเป็นหญิงเสีย 61 คน ชาย 39 คน และในหญิง 61 คนนี้จะเข้าสู่ตลาดแรงงานด้านบริการทางเพศถึง 51 คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84 ของแรงงานหญิงชนบทที่ย้ายเข้าสู่เมือง ในขณะที่คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว สภาพัฒนาเศรษฐกิจ จากการรวบรวมข้อมูลเรื่องสาเหตุของการค้าประเวณีในปี พ.ศ.2523 ก็พบว่า 54% ของหญิงผู้ที่มาได้รับการรักษาโรคและรับการสงเคราะห์หญิงนั้นบอกว่าเข้าสู่อาชีพโสเภณีเพราะว่ามีปัญหาบิดทางเศรษฐกิจ³⁷ บทสรุปที่ตรงกันจากงานวิจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ปัญหาโสเภณีของไทยนั้นเกี่ยวโยงกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจของคนในชนบท และการล่มสลายของสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นผลจากการจัดการผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม

แม้ว่าเราจะปฏิเสธไม่ได้ว่าในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา นโยบายการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวนี้จะทำให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจโดยรวม

³⁴ อังไว้โน สุชีลา ดันชัยนันท์, ปัญหาผู้หญิง : ปัญหาของผู้หญิงหรือปัญหาของใคร?, อ้างแล้ว, หน้า 50.

³⁵ Jenny Godley, "โสเภณีในประเทศไทย" ใน จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ้างแล้ว, หน้า 141-142.

³⁶ สุชีลา ดันชัยนันท์, ปัญหาผู้หญิง : ปัญหาของผู้หญิงหรือปัญหาของใคร?, อ้างแล้ว, หน้า 50.

³⁷ เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน

ของประเทศดีขึ้น แต่มันก็เป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุล ซึ่งทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม เกิดสภาพความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ เป็นอย่างมาก โดยสัดส่วนการเพิ่มรายได้ตั้งแต่ปี 2518 จนถึง 2536 ประชาชนที่รวยที่สุด 40% ของประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นตลอดโดยมีส่วนแบ่งรายได้ถึง 76.6% ในขณะที่คนจนซึ่งมีอยู่ 60% กลับมีรายได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีสัดส่วนรายได้เพียง 23.4% และมีประชาชนถึง 10 ล้านคนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่า 1,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุด โดยในจำนวนนี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4.5 ล้านคน³⁸

จำนวนโสเภณีที่เพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยนั้น ในส่วนหนึ่งจะมองได้ว่าเป็นผลกระทบในทางลบของแผนพัฒนาประเทศซึ่งมุ่งผลทางเศรษฐกิจโดยขาดความระมัดระวังที่มีต่อชีวิตผู้หญิงไทย เจนนี่ กอดเลย์³⁹ และกฤตยา อาชวนิจกุล⁴⁰ เห็นไปในทางเดียวกันว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านอุตสาหกรรม การพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมและละเลยภาคเกษตรกรรมนั้นทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานจากภาคชนบทเข้าสู่เมือง และปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการเพิ่มขึ้นของธุรกิจเพศพาณิชย์

8.4.2.6.2 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ พ.ศ.2523 - 2526 ที่มุ่งไปที่ปริมาณของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องบริการทางเพศเป็นจุดขายอย่างหนึ่งนั้นก็ป็นสาเหตุหนึ่งในการทำให้โสเภณีมีจำนวนมากขึ้นโดยตรง และทำให้ปัญหาโสเภณีทวีความรุนแรงมากขึ้นจนเป็นปัญหาระดับชาติ

³⁸ จากสรุปรายงานประจำปีของ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ที่นำเสนอต่อสื่อมวลชน ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเมื่อ 17 มกราคม 2537 อ้างไว้ใน กฤตยา อาชวนิจกุล "จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปี ในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย" ใน จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ้างแล้ว, หน้า 250.

³⁹ Jenny Godley, "โสเภณีในประเทศไทย," อ้างแล้ว.

⁴⁰ กฤตยา อาชวนิจกุล, "จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปีในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย" ใน NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ้างแล้ว, หน้า 251.

ในปี พ.ศ.2523 เมื่อองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวนั้น นายบุญชู โรจนเสถียร ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีได้ประกาศในการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศว่า

“เรายังมีความต้องการเงินอีกมากมายภายในอีก 10 ปีข้างหน้า ดังนั้น ผมจึงใคร่ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่านได้พิจารณาถึงความงามตามธรรมชาติที่มีในจังหวัดของท่าน พร้อมทั้งรูปแบบความบันเทิงต่าง ๆ ที่บางท่านอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม เพราะเป็นรูปแบบของความบันเทิงทางเพศที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รูปแบบดังกล่าวไม่ควรถูกมองข้ามเพียงเพราะท่านเป็นคนที่มีคุณธรรมประจำใจ เราต้องช่วยกันคิดหาหนทางให้คนของเรา”⁴¹

นโยบายของผู้บริหารประเทศที่มองแต่ทางด้านเศรษฐกิจและเห็นธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อหาบริการทางเพศว่าเป็นตัวทำรายได้เข้าประเทศ กระตุ้นให้เศรษฐกิจดีขึ้น และสนับสนุนให้อิสระการค้ามนุษย์อย่างซัดเซงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจในศักดิ์ศรีและคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของผู้หญิงไทย วัฒนธรรม และภาพพจน์ของประเทศ ความคิดและทัศนคติของผู้บริหารประเทศที่เห็นแก่เงินตราจนไม่คำนึงถึงศีลธรรม คุณธรรม มนุษยธรรมใดๆ ทั้งสิ้นนี้เองทำให้เกิดปัญหาโสเภณีนับวันแต่จะขยายตัว และทวีความรุนแรงขึ้น จนทำให้ประเทศไทยได้รับการประณามจากทั่วโลกอยู่ในขณะนี้

ในประเด็นนี้ กฤตยา อาชวนิจกุล ได้ชี้ว่าม้งงานวิจัยที่ผลของงานวิจัยนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยยืนยันว่า “นโยบายการท่องเที่ยวส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่มีการกระจุกตัวของสถานบริการทางเพศมาก และส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนโสเภณี ซึ่งก็สอดคล้องกับรายงานภาคสนามในหมู่บ้านหลายแห่งทางภาคเหนือ

⁴¹ Sukanya Hantrakul. "The Spirit of a Fighter Women and Prostitution In Thailand" *Manushi* 3, Oct.-Nov. 1983, p.34 อ้างไว้ใน Jenny Godley "โสเภณีในประเทศไทย," อ้างแล้ว, หน้า 150—151.

ตอนบนว่า มีเด็กถูกชักจูงและถูกขายเป็นจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงที่มีการโหมโฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ในช่วงปี 2530-2533⁴²

8.4.2.6.3 ระบบที่ส่งเสริมการบริโภค

ระบบที่ส่งเสริมการบริโภคสินค้าต่าง ๆ ตามกระแสทุนนิยม โดยผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งเป็นความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า หากมีการกระตุ้นให้เกิดการบริโภค ประชาชนจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นก็จะส่งผลให้มีผลทางเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน และเศรษฐกิจจะขยายตัวออกไปเป็นลูกโซ่⁴³ ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมบริโภคและตกเป็นทาสของวัตถุ คนลุ่มหลงในการบริโภคที่ฟุ้งเฟ้อ ยึดติดกับความต้องการทางวัตถุ เกิดค่านิยมที่ว่า เงินและวัตถุนั้นเป็นใหญ่ และตัดสินใจประสบความสำเร็จในชีวิตกันด้วยทรัพย์สินเงินทอง ค่านิยมดังกล่าวเป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ผลักดันให้หญิงและเด็กกลายเป็นเพียงปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งที่ขาดคุณค่าของความเป็นคน⁴⁴ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งที่ทำให้บางครอบครัวในชนบทขายลูกสาว และทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งเข้ามามีอาชีพค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจ

8.5 บทวิพากษ์และแนวทางในการแก้ปัญหา

จากการพิจารณาถึงมูลเหตุของการที่ผู้หญิงบางกลุ่มต้องเข้าสู่อาชีพโสเภณีแล้ว เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเกิดขึ้นของโสเภณีนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ (nature) แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปเพราะสังคม (culture) ดังนั้น การที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว การที่จะกำหนดให้เลิกหรือหมดไปจึงเป็นสิ่งที่ทำได้หากต้องการทำจริง โดยแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวจะต้องเป็นการดำเนินการทั้งในแง่ เศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ

⁴² Wathinee Boonchalakori and Philip Guest, *Prostitution in Thailand*. Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 1994 อ้างไว้ใน กฤตยา อาชวนิจกุล "จับตาสถานการณ์การค้าหญิงในรอบสิบปีในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นหิ้งรัฐไทย," อ้างแล้ว, หน้า 254.

⁴³ เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน

⁴⁴ อรทัย อาจอำ และจรรยา เศรษฐบุตร, *โสเภณีเด็กในสังคมไทย*, อ้างแล้ว, หน้า 17.

8.5.1 ทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเข้าสู่อาชีพโสเภณีนั้น รัฐบาลควรเร่งแก้ไขปัญหาความยากจน ความขาดแคลนต่างๆ ของคนในชนบทเป็นอันดับแรก โดยทุ่มเทและจริงจังกับการพัฒนาชนบท เพื่อที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเพียงพอ โดยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของคนในชนบทให้ใกล้เคียงกับคนในเมือง นอกจากนั้นแล้ว ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวให้ได้ผล รัฐบาลจะต้องเน้นนโยบายการกระจายรายได้สู่ชนบทเพื่อให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้คนหันมาอาชีพเป็นโสเภณีนั้นหมดไป

8.5.2 ทางด้านการศึกษา รัฐบาลจะต้องกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้การศึกษาแก่ชาวชนบท โดยเฉพาะหญิงในชนบท และจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสังคม เช่น ขยายช่วงเวลาการศึกษาภาคบังคับให้นักเรียนได้เรียนอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลา 12 ปี ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง ในแง่ที่เป็นการยืดเวลาไม่让孩子ต้องออกมาเผชิญกับโลกภายนอกและหางานทำเร็วเกินไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้เด็กได้โตมากขึ้น เรียนรู้มากขึ้น และถูกล่อลวงเข้าสู่อาชีพการบริการทางเพศได้ยากขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลควรที่จะสนับสนุนการศึกษานอกระบบ และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องและสนองตอบต่อสภาพสังคมและการดำรงชีวิต โดยเพิ่มและส่งเสริมการศึกษาสายวิชาชีพ (vocational) และฝึกฝนวิชาชีพเพื่อพัฒนาคนให้สามารถไปประกอบอาชีพได้จริงๆ ทำให้แรงงานในภาคชนบทนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ ซึ่งจะเป็นการทำให้เด็กสาวในชนบทนั้นได้มีโอกาสเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีรายได้สูงขึ้น อันจะเป็นการช่วยป้องกันไม่ให้เขาเหล่านั้นหันไปยึดอาชีพโสเภณีได้ทางหนึ่ง

8.5.3 ทางด้านกฎหมาย นอกจากการยับยั้งการค้าหญิงและเด็ก รวมทั้งการที่พ่อแม่ขายลูกโดยให้มีการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาในการลงโทษอย่างจริงจังแล้ว รัฐบาลควรทบทวนแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นไปเพื่อ "ปราม" คือ ควบคุมไม่ให้มีการค้าประเวณีโดยเปิดเผยเท่านั้น นอกจากนั้นแล้ว กฎหมายนี้ยังมีช่องโหว่ ไม่รัดกุม ไม่เป็นธรรม กล่าวคือกฎหมายถือว่าโสเภณีเป็นอาชญากร จึงเอาผิดกับโสเภณีโดยตรง แต่ไม่ได้เอาผิดกับผู้แสวงหาประโยชน์จากโสเภณี จึงสมควรที่จะแก้กฎหมายให้เอาผิดกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในกระบวนการค้าประเวณีโดยทั้งหมด คือทั้งผู้ขายบริการ ผู้ซื้อบริการ ผู้ประกอบการ เจ้าของสำนักสถานบริการผู้จัดทำให้มีการค้าประเวณี กวาดล้างช่องโสเภณีและสถานเรีงรมย์ที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจัง เจียบขาด เพราะเท่าที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ ใช้นโยบายที่เน้นหนักการลงโทษหญิงโสเภณีและจับกุมเฉพาะตัวผู้ค้าประเวณี แต่ไม่จับกุมผู้เป็นธุระจัดหาหญิงและเด็กมาค้าประเวณี ทั้งๆ ที่ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีและกฎหมายอื่นๆ ให้อำนาจไว้ และการเลือกปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ค้าประเวณีและผู้เป็นธุระจัดหาและกลไกสำคัญๆ ที่ทำให้มีการค้าประเวณีแล้ว ยังมีผลทำให้ธุรกิจการค้าประเวณี และการกดขี่ขูดรีดเอาเปรียบบางเพศนั้นสามารถดำเนินต่อไปได้⁴⁵

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงล่าสุดในเรื่องนี้ก็คือ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้าประเวณีฉบับใหม่ พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อ 21 ธันวาคม 2539⁴⁶ โดยในกฎหมายฉบับนี้ได้มีบทลงโทษเจ้าของผู้ประกอบการ ผู้จัดหา และผู้มีส่วนในการค้าประเวณีเด็กและสตรีอย่างหนัก ซึ่งก็ถือว่าเป็นความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างถูกทางและจริงจังมากขึ้น

8.5.4 ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมทางเพศ

การแก้ปัญหาโสเภณีนั้นจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางวัตถุ และค่านิยมทางเพศ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของปัญหาดังกล่าว โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องกระทำทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ

โดยในระดับบุคคล วิธีแก้ปัญหาและช่วยหญิงโสเภณีที่ได้ผลที่สุดและช่วยไม่ได้ผู้หญิงอื่นๆ ต้องมาเป็นโสเภณีอีกก็คือการเลิกเที่ยวโสเภณี เพราะเมื่อไม่มีลูกค้า ผู้ค้าก็ต้องเลิกค้า ในแง่หนึ่ง ผู้ขายนักเที่ยวหรือผู้ที่ซื้อบริการนั่นเองเป็นผู้ที่ทำให้ธุรกิจนี้

⁴⁵ มาลี พฤษภ์พงศาวัลี. "NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ" ใน จรรยา เศรษฐบุตร และ สุภาณี เวชพงศา, NICS เขตปลอดโสเภณี?, อ่างแล้ว, หน้า 98.

⁴⁶ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, มติคณะรัฐมนตรีเพื่อการพัฒนาสตรี ตั้งแต่มกราคม 2532 - กุมภาพันธ์ 2540, หน้า 3-4.

ดำรงอยู่ได้⁴⁷ นอกจากนี้แล้ว เราควรเลิกการยอมรับการเที่ยวโสเภณี และเลิกมองว่ามัน เป็นสิ่งธรรมดาที่ชั่วร้ายจำเป็นต้องมีอยู่ แต่ต้องประณามผู้ที่ยังนิยมเที่ยวโสเภณี เพราะ การอยู่เฉยๆ นั้นแม้จะไม่สร้างปัญหา แต่ในแง่หนึ่งก็เท่ากับเป็นการยอมรับให้ปัญหานั้น เกิดขึ้นและดำเนินต่อไป ในฐานะที่ทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม การกระทำของผู้อื่นนั้นมีผล กระทบถึงเราได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้น วิธีการหนึ่งที่ทุกคนจะทำได้คือ การต่อต้าน ทุกคนหรือกลุ่มบุคคลที่สร้างปัญหา⁴⁸ คือทั้งคนที่เที่ยวผู้หญิง และผู้ที่ทำธุรกิจค้าผู้หญิง และ ช่วยเป็นหูเป็นตาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเมื่อพบว่ามี การซื้อขายเด็กและล่อลวงผู้หญิงเพื่อ ไปเป็นโสเภณี

สำหรับในระดับครอบครัวและชุมชนนั้น เราต้องช่วยกันเปลี่ยนค่านิยมให้ คนหันมาให้ความสำคัญกับศีลธรรมและดำรงชีวิตที่มีได้ให้คุณค่ากับเงินเพียงอย่างเดียว โดยยกเลิกค่านิยมในทางวัตถุ พร้อมกับบรรณรงค์ส่งเสริมค่านิยมแบบพอมือพอกิน ไม่ฟังเพื่อ ทำให้คนมองเห็นถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของเด็กและผู้หญิง และเคารพใน สิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น รวมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของชาวชนบท ในการขายหรือส่งบุตรหลานมาเป็นโสเภณี เพราะอยากสบายร่ำรวยมีหน้ามีตาเหมือนคน อื่นๆ และให้พวกเขาได้รู้ถึงบทลงโทษของบ้านเมืองของการกระทำความผิดดังกล่าว

นอกจากนี้ เราจะต้องมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคม มีการสร้างค่านิยมที่ ถูกต้องว่าเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเสมอกันทั้งชายและหญิง ต้องบรรณรงค์ในเรื่องการไม่ส่ำสอนทางเพศ และเลิกค่านิยมที่ไม่ถูกต้องและกตัญญูทางเพศ เช่น ค่านิยมและจริยธรรมทางเพศแบบมาตรฐานสองชั้น (double standard) อันเป็นมาตรฐานซ้อนทางสังคม กล่าวคือ ในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศ การที่ผู้ชายทำได้ไม่ผิด แต่ถ้าผู้หญิงทำมันจะเป็นความผิดร้ายแรงนั้นเป็นการที่สังคมเราให้ความสำคัญระหว่าง เพศไม่เท่าเทียมกัน ในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศนั้น ผู้ชายมีสิทธิ์ที่จะทำสิ่งที่ไม่ผิด สิ่ง ที่ผิดได้ การที่สังคมยอมรับให้ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภริยาของตน คือส่ำสอนทางเพศได้ ไปเที่ยวผู้หญิงได้ มากชู้มากเมียได้ โดยที่สังคมถือว่าเป็นสิ่ง

⁴⁷สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ร่วมแรงแบ่งปันรัก:สภาพและข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์, อ้างแล้ว, หน้า 33,70.

⁴⁸ เฟิงอ๋าง, หน้า 172.

ธรรมดา และไม่เคยเอาผิดกับผู้ชาย เท่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เราจะประณามความชั่วร้ายในเรื่องนี้กับผู้หญิงฝ่ายเดียว มาตรฐานช่องทางสังคมเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจทางเพศเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็นของสังคม โสเภณีจึงยังดำรงอยู่และเพิ่มมากขึ้นในสังคม

ในการแก้ปัญหาให้ได้ผล สิ่งใดที่จะเป็นการชี้หน้า ยั่วทางกามารมณ์ และสนับสนุนธุรกิจการขายบริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการประกวดนางงามซึ่งส่งเสริมเรื่องรูปสมบัติของสตรี สื่อมวลชน สิ่งพิมพ์และโฆษณาที่ใช้ร่างกายของสตรีเป็นตัวล่อของสินค้าหรือเป็นจุดขาย การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้เรื่องเพศเป็นจุดดึงดูดนั้นจะต้องมีการกำหนดนโยบายที่จะยกเลิกและต่อต้านในเรื่องนี้อย่างชัดเจน จริงจัง และต่อเนื่อง รวมทั้งใช้มาตรการทางสังคมลงโทษผู้กระทำ คือประณามผู้ที่มีส่วนในการทำให้มีและสนับสนุนธุรกิจเพศพาณิชย์นี้ด้วย ไม่ใช่ประณามเฉพาะหญิงผู้ขายบริการทางเพศ

ในระดับรัฐ จำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาประเทศ พัฒนาคน พัฒนาการศึกษา ให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง กล่าวคือ ไม่ให้ความสำคัญกับรายได้ของประเทศอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงมิติหรือแง่มุมอื่นๆ ของชีวิตและสังคม เช่น มนุษยธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ที่สำคัญคือผู้ใหญ่และผู้บริหารประเทศจะต้องเปลี่ยนความคิด ค่านิยม โดยให้ความสำคัญกับศีลธรรม มนุษยธรรม มากกว่าการทำรายได้ให้กับประเทศ และภาคภูมิใจกับความสำเร็จทางเศรษฐกิจ แต่ประเทศชาติสังคมไทยต้องได้รับการดูแลและประณามจากนานาชาติว่าป่าเถื่อน ไร้ซึ่งมนุษยธรรม

นโยบายต่างๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะป็นนโยบายการบริหารประเทศและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นจะต้องไม่เป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนบทกับเมืองคนมีกับคนจน เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้จำนวนโสเภณีในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลจะต้องเอาจริงเอาจังและจริงจังกับการแก้ปัญหาและดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการกำจัด การสนับสนุนสินค้าและความต้องการด้านการค้าประเวณี อีกทั้งการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากผู้หญิง เพื่อที่จะหยุดยั้งการเจริญเติบโตของธุรกิจการขายบริการทางเพศและยกระดับสถานภาพของสตรีให้พ้นจากการถูกกดขี่ทางเพศ เพื่อภาพพจน์ที่ดีของประเทศ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นแนวทางต่างๆ ที่จะช่วยในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโสเภณี แต่ในการแก้ปัญหาดังกล่าว สิ่งที่จะต้องตระหนักคือการแก้ปัญหาที่พุ่งเป้าไปเฉพาะที่ตัวโสเภณีและการมุ่งแก้ปัญหาโดยการปราบนั้นย่อมไม่ได้ผล เพราะการดำรงอยู่

และการขยายตัวของโสเภณีนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ที่ขายบริการทางเพศเท่านั้น หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ อีก เช่น ชายนักเที่ยวผู้ซื้อบริการ ผู้ดำเนินการธุรกิจเพศพาณิชย์ เช่น เจ้าของสถานบริการ แมงดา เอเยนต์จัดหาหญิง นายหน้าค้าหญิง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้ทำตามหน้าที่และดักดวงประโยชน์จากเครือข่ายธุรกิจการขายบริการทางเพศ ผู้บริหารประเทศ ค่านิยมในสังคม ค่านิยมทางเพศ นโยบายของรัฐ กฎหมาย ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่เป็นสาเหตุและสนับสนุนการซื้อขายบริการทางเพศ และในบางกรณียังเกี่ยวข้องไปถึงพ่อแม่พี่น้องครอบครัวของหญิงผู้ที่เป็นโสเภณีด้วย ดังนั้น ปัญหาโสเภณีในบ้านเรานั้นวันทวีความรุนแรงขึ้นจนจัดเป็นปัญหาระดับชาติ หากจะให้ได้ผลในทางปฏิบัติ เราจะต้องมองให้รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการศึกษา ทศนคติค่านิยมทางเพศ ค่านิยมทางวัตถุ นโยบายของรัฐที่เอื้อให้กระบวนการค้าประเวณีดำเนินต่อไป ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใช้เรื่องเพศเป็นจุดดึงดูด หรือนโยบายพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญแต่ภาคอุตสาหกรรม และการไม่กระจายรายได้สู่ภาคชนบทซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนบทกับเมือง คนมีกับคนจน ปัญหาการอพยพแรงงานเข้าสู่เมือง ปัญหาการขาดจิตสำนึกอันถูกต้องดีงามของคนในสังคม ฯลฯ และในการแก้ปัญหาเหล่านี้จะต้องแก้ที่สาเหตุ โดยใช้มาตรการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่ครบวงจร⁴⁹ และด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย คือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเมือง โดยจะต้องทำทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ เพื่อให้การแก้ปัญหาสำเร็จผลอย่างแท้จริง

⁴⁹ มาลี พงษ์พงศาวิ, "NIC กับธุรกิจบริการทางเพศ," อ้างแล้ว, หน้า 95.